

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id viderem probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük. XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
 Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
 Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, esütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
 Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdekben.

Embert keresünk.

A talaj dübörög lábaink alatt, a levegő izzó, fejünk felett viharfelhők kergetik egymást, ránk szakad az ég — mentstük meg a mi megmenthető! Hála Isten még sokat, talán mindent megmenthetünk. De most álljunk ám neki, mert ha nem, úgy minden hitványan elmulasztott percet véres könnyekkel fogunk visszasírni, de akkor már sirhatunk.

Mindenfelé olvasom, hogy a nemzetközi szocializmus szennyes árja főleg az alföldön óriási területeket önt el. *Szent István és László* honának népe mint ócska lomot dobálja ki legbensőbb szentélyéből eddigi eszményeit, melyek lelke egyensúlyát jó- és balsorsban egyaránt fentartották. Eddig az *Isten igéjét* hallgatta, most a „Népszavát“ olvassa; nem kell neki a régi evangélium, sem annak „csuhás“ hirdetői, van új evangélium, vannak új apostolok, a megdőlt szocialdemokrácia utazó ügynökei. És az új evangélium a fizetni nem szerető magyarból áldozni tudó elvtársat teremt: csak az egyik pártvezetőség költségvetése pártadó nélkül felülhaladja a kétszázézer koronát.

A liberalizmus ez áradatot föl nem tartóztathatja. Az államra pislogat, hogy

az tegyen valamit. Szellemi mozgalommal szemben egy cseréplábu bálványt állít fel, melynek nincs mása, mint egy nagy sereg bérért dolgozó hivatalnok a még nagyobb szuronyerdeje. A tenger áramát, az erdők zúgását akarjátok paragraffussal és reglamával elnyomni?!

Hát az ellenzék mit csinál? A Zoltánék, a Szatmári Mórék? Ismeritek a városligeti Paprika Jancsi színház Vitéz Lászlóját? Ez a derék férfiú egész nap hadakozik és nincs olyan ellenség, a kit le ne győzne. Lesujtja az ördögöt, a fehér lepedős halált, megöli Drága királynét és Masin kapitányt s a kivégzés után valamennyit korporsóba fekteti, aztán meghajtja magát a hátulgombolós közönség előtt: látjátok én mindig győzök! Ők is, ha külön Zoltánok is, vagy Mórók, de a publikum előtt mindig Győzők.

Ha senkifia, de ezek csak megbirkóznak a honhadt és „nemzeti pántlikát“ egyformán megtagadó hazafian bitangokkal? Ne legyenek naivak! A *győzők* könyörögnek Izrael Jakabék előtt s a könyörgés helyszínén, ott az erkélyen a villanylámpák fényénél pártvezér nélkül bővítik ki a szocialisták számára a programot — az új testvérek hahotája közt

A szocialdemokrácia tényleg már nálunk is, hol tudjuk, hogy vezetése minő fráterek kezében van. hatalommá nőtte ki magát. A nagy Demosthenesnél is nagyobb. Széll Kálmánban nem volt annyi becsület, hogy a gyermekvédelemről tanácskozó anketra meghívta volna a keresztény társadalmi mozgalmak irányítóját az *Országos Szövetséget*, de Goldner dr. ur fejtegetéseit, melyekben a vallásos nevelés ellen kapálódzott kézzel-lábbal, szinte áhítatos figyelemmel és jóindulattal hallgatta. Ezzel elismerte, hogy a munkásérdeknek illetékes sáfárai a *„hazátlan bitangok“* kik nevetik a magyar nemzeti állameszmét.

Igy tehát nincs hatalom, mely e rohanó árral szemben fölvenné a harcot. De hiába is venné föl, mert nem egy *közgazdasági* kérdés megoldásáról van szó, a hol utóvégre a hiányokat pótolni, a sebeket gyógyítani lehet. Maguk a szocialisták sem valami gazdasági orvoslást követelnek, hanem mérhetetlenül többet.

A mai társadalom nagyjában és egészében még a tizparancsolat alapján áll. A kereszténység, mint valaki kitűnően mondotta, nem felekezett, hanem az emberiségnek Istentől adott *uj alakja*. Társadalmunkon még meglátszanak ez alak főbb vo-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Hét országon keresztül.

Uti emlékek.

Nem tagadom, hogy fáj egy kissé a szívem, mikor Nice-nek búcsút mondtunk. És hogyan ne kellene maradandó emléket egy oly város, a mely a telet soha sem ismeri, a hol mindig tavasz van, virágbontó, illatos terhes tavasz. Nice képe azért is kellemesen maradt a lelkünkben, mert utána jó ideig meg voltunk fosztva a szép vidékektől. Cannesnál, a híres tengeri kikötőnél elhagytuk a tengert s meglehetősen kietlen, kopár vidéken robogtunk tovább. Körülöttünk kopár sziklák unatkoztak, a föld színe pedig, a mi mindannyiunkat meglepett egészen téglavörös volt. Ilyenek lettek porától a házak, fák és az emberek is. Aztán órák hosszat megyünk légegt fenyüerdők között.

Szóval idegen, más minden, a nap, a táj, a levegő, az emberek. Hogy kívülünk magyar szó senki ajkán nem csendült meg, azt, úgy hiszem mindenki természetesen találja. A magyar írást majdnem egészen elfelejtettük. Pardon! mégsem egészen! A Hunyady-János-keserűvíz hirdetési táblái egész uton keresztül kísérték bennünket. Ez az egy név az, a mely a külföld előtt dicső magyar hazánk, a tejjel-nézettel folyó Kánaán jó hírnevét fönn tartja és ápolja.

Szegény hazám, szegény magyar hazám! Hát ezért küzdtenek a hős Árpádok hadai, ezért törték össze rabigát Hunyadnak karjai, szabadság! ezért hordták véres zászlóidat, hogy a mű-

velt — szenvedő — külföld csak egyért emleghessen: a világhírű Hunyady János keserűvízért? Hiába! mégis csak szegény és gyalázat az ránk szegény magyarokra. S még nagyobb szegény azokra, a kik nemzeti hőseink nevét árucikként öt hatosért árulják s ilyen célra is eladják.

Ilyen keserű gondolatok nem egyszer megfordultak az eszünkben, mikor olyan keserves tájakon jártunk, mint Toulon vidéke. Marseille-felé már ismét vidámabb volt a vidék, s a mi arcunk is földérült egy kissé.

A hatalmas kikötő város élénkebb képet tár elénk mindamál, a mit valaha láttunk. A tengerpartja csakugy nyüzsgig az emberáradattól. Afrika festői öltözötű törökei, négerrei, spanyolok, olaszok, franciák keverednek a belső Európa népével, oly zsvajban, a melyet nálunk csak az országos vásár idején találunk. A kormos, füstös hajók ellepik az óriási kikötőt, lombán pihennek, a hátukon azonban vásári zsvajt csapnak, a kiberekodó, mindig ordítózó félmeztelen alakok, a kik egymást, bennünket is, lökdösvé-taszigálva, óriási zsákokat, ládákat cipelnek. Az ember bámulva áll meg előttük.

Az az izom mind a tied atyámfa, vagy acélkrót van beléje fűzve, hogy oly veszedelmesen nagy súlyoknak alá mered feszíteni. Meg ne szakadj valahogyan, mert én a legjobb akarattal se segíthetek rajtad, se a terheden.

Soha olyan kormos atyafiakat nem láttam, mint Marseille-ben. A mi keményseprőink is maszatosak sokszor, de azokon szinte újjnyi vas-tagon áll a korom. S ott járkálnak közöttünk, a nagy forgalomban akár nekünk is dörgölözve, hogy órák hosszat tartó gondot adjanak, míg ruhánkat ismét illendően szalonképessé tesszük. Sokat gondolkoztam rajta, hogy hogyan hozzák

ezek az emberek magukat tisztába? Miféle tudomány az, mely ezt a sok piszkot leszedi róluk? Mőgtapasztaltam. Mert a tengerpart népe sokkal szerénytelenebb, semhogy az illet otthon, zárt körben végezne. Vannak nyilvános mosók és mosók a tengerparton, a tengerparti publikum láttára és gyönyörűségére. Az áldozat, jobban mondva: tisztálkodó félmeztelenre vetkőzik és négykézláb áll. Egy atyafi pedig műértő tudással fohászodik neki a nagy munkának. Végigönti a hátát, fejét, nagyjából elkotorja róla a korom vastagját, aztán bőségesen beszappanozza és dörszólni kezdi olyanformán, mint a hogyan nálunk a timárok a bőrkötet szokták. Ezt a műtétet végigcsinálja négyezer-ötször. A deliquens mindig fehérebb, illetőleg tisztább lesz, végre, mint a fönix-madár megújodva kerül ki a művész döngönyöző öklei közül. Megállunk és gyönyörködünk, szinte nyeltünk egyet, mikor elgondoltuk, hogy milyen jól eshetik annak a szegény embernek a három-négy napi koromtól megszabadulni s milyen egyszerű volna, ha Faludi ur 30 óras vasúti marsai után a szállodában egy ilyen műértő szabaditana ki bennünket is szerencseni mi voltunkból.

Menjünk odóbb a tengerparton. Még nappal van s a köz- és vagyonbiztonság elég nagy arra, hogy kezünket zsebünkre nyomva, nem kell félnünk a meglopotástól. Ha azonban valaki meg akarja büntetni az orrát és szemét, jöjjön ide a tengerpartra és sétáljon végig a tengerészbotok előtt elterülő hosszú, árkdászteri folyosókon. Van ott korcsma, pipercáruháza, csizmadia műhely, ruhásbolt, cukrászda, trafik, fűszerkereskedés, ékszerkirakat, tetmetkezési vállalat, tengeri hal-raktár, gyümölcskereskedés: szóval minden, a mire a születéstől a halálig szüksége lehet a ha-

Mai lapunk 4 oldal.

násai. A mi van benne igazságtalanságból, szeretetlenségből, állatiaságból, az nem a kereszténységből való, hanem épen a kereszténység gyűlöli, az ember-állat jogainak proklamálói csempésztek bele. — Azért nem faltuk meg föl egymást, mert nem szakítottunk végleg a kereszténységgel.

És a szociáldemokrácia, legalább magyar alakjában, az egész társadalom rombadolását akarja. Eldobhatja népünkkel a régi eszményeket, isteni és emberi jogok helyébe az ember-állat jogait állítja: *uj Isten, új evangélium*: ez kell neki.

Ime tehát a készülöben levő szörnyű harc nem politikai küzdelem, nem is egyszerű közgazdasági kérdés, hanem a régi és új evangélium harca. És ezzel adva van minden pozitív keresztény embernek kötelessége: beállani a csatasorba, küzdeni a keresztény szocializmus lobogója alatt. Izraelék szervezett munkás egyesületekben tizezrenként számolják az elvtársakat, mi nekünk van 4, mond négy keresztény munkás-egyesületünk.

Vannak pillanatok, a miket ha az ember elszalajt, hiába akarná visszahozni, soha többé vissza nem jönnek. Így vagyunk városunkban is a keresztény munkás-egyesülettel. Egy év múlva tán későn lesz. A nemzetközi szocializmus tavaszi hadjárata nálunk kudarcot vallott, de ki áll jól érte, hogy a jövő évben nem fog-e sikerülni? Előzzük meg őket, alakítsuk meg a keresztény munkás-egyesületet! Hadd írjon ide a Társ. Értesítő riadóját. A mi nem nekünk szól belőle, ne vegyük magunkra: „Hát a vidék? „Drága gyöngyöm mit csinálsz te most? „Tépelődünk? Preferáncozunk? Kuglizunk? Avagy alszunk? „Mig a hártján két koronát nyerünk, elvesztjük a népet. „Mire nagynehezen kifundáljuk, hogy hol is kellene hát kezdeni a dolgot, elvégzik a dol-

got Izrael Jakabék. „Meglehet, hogy a „Kriegs-parti“ megnyerjük, de a jövőre nagy harcban biztosan mi leszünk azok, a kiknek csonthalmain felhangzik a győzelmi ének. „Ideje lesz már felkelni a tunya tespedés lomhán ölelő karjai közül, mert azon veszszük észre magunkat, hogy másúvilágon ébredünk föl!“

Szombathelyen a múlt hónap 12-én megalakult a keresztény munkás-egyesület 800 taggal. Egy fiatal ügyvéd, szeretettel írom ide nevét, dr. Hetényi Jenő, bontotta ki a keresztény nép megmentésének zászlaját. Hát a mi jóra való, intelligens világi katolikus férfaink közt nem akadna egy második Hetényi Jenő, a kibén szív is van, és is van, hogy ártérsé és áldozatos szeretettel karolja fel az egyház és haza nagy érdekeit?!

Ezt a férfit keresem, s keresik velem együtt a fehérvári keresztény munkások százai.

UJDONSÁGOK.

— A szent István napi körmenet nem volt oly látogatott, mint előző években szokott lenni. Oka ennek a reggeli hűvös s folyton esőre álló idő, mely a hívek nagy részét visszatartotta a megjelenéstől. Szent István fejkerekélyét hat felzentelt pap vitte a körmenetben. Körmenet után Szaner László sárkeresztúrt plébános, a fehérváriak dédelgetett kedves szónoka beszélt szent István hazaszeretéről s lángbuzgalmáról szívig ható kellemes hangján s önzetlennel jelentette ki, hogy utcai politikuskoktól sem hazaszeretést, sem valóságosságot tanulni nem fogunk. Az istentiszteletet dr. Vározy Gyula megyéspüspök tartotta fényes papi segédlettel, melyen jelen voltak az összes polgári hatóságok és a helyőrség tisztjei.

Délben a megyéspüspöknel hónap volt, melyre hivatalosak voltak a következők: Almássy János, Arnótfalvi István, Bán János, Belopotoczy József, Bierbauer Viktor dr., Bóna József, Csechinovits Gyula, Diebala György, dr. Eisenbarth Károly, dr. Fanta Adolf, báró Fiáth Pál, Fister József, Flaskár József, Gaudernack József, Geb-

hard Bódog, Gremesperger István, Havranek József, Huszár Ágost, Jámborffy Kelemen, Károly János, Keczán Izidor, Keresztes Ignác, dr. Klauz György, dr. Kneifel Ferenc, Kostyeffik Ferenc, Kovács Károly, Krécsy Miklós, Krencz Ignác, Kudelka Gellért, Láng Ince, dr. Matic Henrik, Mayer Károly, Mohay Lajos, Papp Ádám, Pápay Nándor, Pénzes Imre, Polczer Péter, Posits Mihály, Rauscher Béla, Rázl Lipót, Reichardt Tamás, dr. Saára Gyula, Say Ferenc, dr. Say Viktor, Schillhán János, Schlamadinger Alajos, Streit Ferenc, dr. Szabady József, Szauer László, dr. Szekfű Ignác, Szenczy Győző, Szelestey Károly, Sziebenliszt Béla, Végh Ferenc, dr. Vértessy József, dr. Viszota Alajos.

Ebéd közben dr. Vározy Gyula megyés püspök a következő szép beszédet mondotta:

Mélyen tisztelt Uram!

Ősi hittel, hagyományos kegyelettel sorakoztunk ma újból szent István király drága erckölyei körül, hogy nemzetünk apostola, városunk alapítója iránt lerójuk hálaikat és szeretetünk adóját, tiszteljük áldott emlékét, hódoljunk nagy szellemének és nyilvános vallomást tegyünk honalkotó, nemzetbaldogító magasztos eszméi mellett.

Ámde szent István eszméinek hódolni annyit tesz:

mint hitvallást tenni a magyar nemzet gondviseléséről; hivatásáról;

mint tisztelettel meghajolni a keresztény vallás isteni fensége előtt;

annyt tesz, mint dicsőíteni az emberszeretet krisztusi erényét;

mint hálásan elismerni az egyház polgárosító és közművelődési áldásos tevékenységét;

mint fennen hirdetni a polgári és egyházi hatalom békés együttműködésének szükségességét; és végül

annyt tesz, mint őszinte kifejezést adni az egyház tanai, intézményei, szervezete, papsága és látható feje iránti hódoló tiszteletnek.

Mert M. t. U. szent István király mindezen dolgokra feleltébb nagy súlyt helyezett; azokra, mint alapkövekre rakta le a magyar királyság fenséges épületét; különösen pedig szent Péter utóda, a római pápa iránt oly tisztelettel és ragaszkodással viseltetett, hogy még királyi címét és koronáját is — bölcs előrelátással — egyedül csak Krisztus helytartójától akarta elfogadni.

Szent István királynak ezen nagy kegyelete az apostoli Szentszék iránt, tekintetünket önkén-

landónak. Minden egy csomóban és egymás hátán. Mikor ezek az illatok összekeverednek s orrcimpáidat csiklandozni kezdik, Istennek ajánlod lelkedet és elkövetted és el nem követted büneid jutnak eszedbe. Hát még mikor a bolttulajdonosok vagyonos idegent nézve ki belőled egyik a másik vállán keresztül kiabál feléd és megható szivességgel kínálja a portékáját.

— Signore! — Mossier! — a többit nem érted. És mentesen is Isten, hogy megérted. Oly zűrűsávar, oly pokoli láma környéke, hogy legjobban a kikerülisz a forgatagból, a részeg, ordító, veszekedő, taszigáló, röhögő matrózok sűrű keverékéből. De mire kiértél, megebédeltél, megvacoráztál legalább három napra. Nem a gyomrod van tele, azt érzed, hogy üres, hanem az orrod, az megelégette, a tengeri halak rád áradó illatmegét, a délgymölcsök cipőillattal és a ruhák naftalinával kevert szagvegyületét. Sietve kerésd a kiutat a piszkos, csuszós, káposztalevelekkel és nyers paradicsomokkal behintett utcából. Kísietsz, megfogadod, hogy többé nem teszed be a lábaidat, de hogy a séta érdekes és tanulságos volt, azt egy pillanatra sem fogod tagadni.

Hogy magunkat kipihenjük, elmentünk az egyik legelőnkebb utcába, épen a börze elé. Leültünk egy kávéháza, hozattunk magunknak gaseust (gázöz), a mi hűsítő volna, ha hideg volna; egyébként pedig limonáde szódavízzel fűeresztve. Mondom, pihenni akartunk, gyönyörködni abban a rettenetes embertömegben, a mely hangyaboly módjára nyüzsgött és babyloni nyelvazvar szerint larmázott a széles téren. A rikkancok pedig mintha csak erre a pillanatra vártak volna, azonnal körülfogtak bennünket. Minden másodikkal anizkckártya volt s minden harmadikkal harmónikaszerű album, a mit ki lehet eresz-

teni. Ugy teregetik az orrod elé, oly szives szóval akarják a nyakadba akasztani, mintha Marseilleben egyedül te lennél, a kinek valamit el lehetne adni s te egyedül azért jöttél volna, hogy az ő portékájukért cseréld el az amugy is vigan és sűrűn gördülő frankjaidat. Adod a flegmaticusat, félrefordítod a fejedet s úgy tesz, mintha észre sem vennéd. Ez talán a legjobb, mert ha egy pillanatra kíváncsiságot árusít el, ráakaszodik a nyakadra mint a pióca, akkor aztán hesegetheted, mérgeled, szidhatod a nimet mivoltját, de nem szabadulsz meg tőle szárazon. S ha megszabadulsz és föl akarsz lélegzeni, ott áll a másik, a ki sóvár pillantásaival csak azt leste, hogy mikor kergeted el emezt. Mosolyog, mintha atyádfia volna s rárakja az asztalodra a szappanát (épen jó lesz oszonnára a gaseus-höz) különféle pertiljét és pantiáját, déli gyümölcsöt, szardínia-dobozt. Ezt is lerázod, de csak azért, hogy a harmadikkal adj helyet, a ki szakálnövesztőt árul (a boldogságból csak épen ez az egy hiányzik) és olyan megijított csodapomádét, a mely belülről fiatalít, kívülről pedig a hajadat növeszti, árul még malát és aszalt szilvát, meg a mi természetes, anizkckártyát. Ez azonban a mulatságnak csak egyik része, mert az asztal alatt a lábaid körül mindig kotonáz valaki, a ki a csizmaidat akarja ragyogóvá fényesíteni. Ha észre nem veszed, már ott térdel, pöködi a lábaidat és dörgöl a kefével. Dühösen rugsz egyet, azonban vigyázz, hogy meg ne sértsd, mert akkor bizonyosan neki áll felebb s örülhetsz, ha csizmaszárában nem a bicskája után keresgél. Rördérről persze — akár Fejérvárott — szó se lehet. De ha volna is, mindezt úgy természetesnek találja, hogy közbe nem szólna a Dárius kincséért sem. Ő nem azért van odaállítva, hogy rördöt csináljon, de meg elve, hogy az atyafiak-

nak is kell élniök. Sőt még a pincérek sem kergetik el az efféle toakodokat. Egyetlen egy helyen, a legsötétebb Spanyolországban találtunk egy kellert, a ki elnyaklevezzett egy pár lelkes csizmafényezőt. A többi túrte.

Végre dühösen fölkelsz, fizetsz, és sodortatod magadat tovább az emberáradatban, halgatsz az újságrikkancok ordítását, a kik rekedti, száraz hangon orditozzák ismeretlen nevű újságjaik címét a füledbe, bámulod a pazarfényű kártyákat, a melyek sok helyen emeleket foglalnak el. Nem is kell fizetned, bemehetsz ingyen, bámulhatod mesés fényben csillogó ékszerüket, ruha-cseccsebecskéiket s a jó Eg tudja miféle kiálltásaikat. Hölgyeknek — azt hisze — nem lehetne érdekesebb, kedvesebb örömet szerezni ennek a sokféle szépnak bemutatásánál, csak aztán akadjon férj, a ki az erszényét is megnyitja, hogy ónagyságáék szemé és szája ize szerint való drágaságokat megvegye.

Jó későre járt már az idő, mikor a minden izében érdekes vásári forgatagból kiérve, hazajutottunk és zugó fejünket pihenőre hajtottuk.

Ne tessék azonban azt gondolni, hogy Marseille csak ebből áll. Nem! Egyébként modern s a mi a fő gazdag város. Hiszen csakugy ömlik beléje a világ minden tájékaról a pénz. Azok a piszkos, maszatos hajók tömördek kincset hordanak falai közé. Abból aztán kerül mindenre, a pompás fekvésű város szépítésére: is. — A Long champe egyike a legszebb épületeknek, melyeket egész utunkon látunk. Egy pompás angol kert elején áll. Talán diadalívek nevezhetetnek. A nagy Neptun ábrázolja a mint négy bikától vont kocsián egy vizesesen bevonul. Körülötte gyönyörű oszlopos arkádok és csinos szoborcsoportozatok pompáznak. A kertben nagyszabású tengeri rák- és csigagyűjtemény tovább

tenül is Róma felé irányítja, hol néhány nap előtt egy világtörténelmi jelentőségű esemény ment végbe, midőn szent Péter székében a nagy XIII. Leo pápát a nem kevésbé nagy X. Pius váltotta fel, kinek trónralépténél rendkívül kedvező előjelül szolgál az az osztatlan öröm és bizalom, melylyel megválasztását a művelt világ összes nemzeti üdvözölték; akinek fényes tehetségei, ragyogó erényei, és eddigi áldásos működése ezt az általános örömet teljes mértékben igazolják, s aki a belé helyezett közbizalmat nemcsak beváltani, hanem kétségkívül felülmúlni is fogja; aki irántunk magyarok iránt atyai jóindulatának máris annyi fényes tanujelét adta, s nevezetesen bennünk fehérváriaként mindjárt pápaságának első napjaiban apostoli áldásában annyi szeretettel részesített, hogy nagy okunk van íranta érzet hálánk és viszonzó szeretetünk nyilvános tanúsítására.

Azt hiszem tehát, hogy teljesen sz. István szellemében járok el és ezen diszes társaság helyesléseivel is találkozom, ha — miután tegnap előtt Sz. István király dicsó utódját és szent koronájának örökösét és méltó hordozóját hazafiás lelkesedéssel ünnepeltük — a mai napon ugyan ezen szent korona küldőjének fentől szellemü utódját, a magyarok lelkes barátját, egyházunk utónnan választott látható fejét hódoló tisztelettel üdvözölöm, és poharamat az ő jólétére emelve szívem mélyéből fakadó azon hó kívánatomnak adok kifejezést, hogy X. Pius Pápa Ő Szentsége az egyház és az edes hazánk javára Isten kegyelméből még igen soká boldogul éljen!

— **Beszélgetés a politikai helyzetről.** Lapunk egyik barátja beszélgetést folytatott a mostani politikai helyzetről egy előkelő politikussal, a ki behatólag ismeri országot mozgó politikai viszonyainkat és élénk részt vesz annak mozgalmában. Megkérdezte, hogy mi a véleménye a pártokról, mire ő a következőképp válaszolt:

— Szinte lehetetlennek tartom, hogy a politikai pártok, in specie a szabadelvű párt mai keretében megmaradhasson. Az ellentétek oly élesek, a régi konzervatív elvek, a magyar kereszténységhez való ragaszkodás annyira távol áll a liberálisoktól vallástalan irányzattól, hogy szinte lehetetlennek tartom az együttmaradást.

— Lehetségszerűen módosítatik-e tartani egy új konzervatív párt alakulását?

pedig kép- és szoborgyűjtemény található, melyek azonban nagy örömrünk be voltak zárva s így nem kellett megnézünk.

Meglepően szép nevezetessége Marseillenek a pompás Notre Dame de la Garde fogadalmi templom. A város legmagasabb pontjára építve, uralkodik az egész városban. Fogaskerekűn mentünk fel a meredek hegyoldalon és sokáig gyönyörködünk a teljesen modern, de mégis ropogant gazdag díszítésén, a remek aranyozásokon, mely az egész szentélyt borítja, a temérdek apró fogadalmi ajándékokon, melyek a falakra vannak aggatva, jórészt a hajós nép ajándékai, a kik megszabadulásuk emlékére a Szűz Anyához vitték ajándéku-kat. A templom csinos karsu tornyán egy tíz méteres aranyozott Máriaszobor áll, karján a gyermek Jézust tartva. A szobor szeméből fény sugárzik, s éjjel a tengeren járó hajósok világitója: Stella maris, tengernek csillaga. A templom környékéről, a legmagasabb helyen állván, poin-pás kilátás nyílik a tengerre és a város vidékére. Alatta áll a regényes Monte Christo szigete, a mely Dumas világhírű regényében szerepel. Megnéztük még a méreteiben hatalmas katedrális, mely állítólag a mult század legnagyobb temploma.

Hogy a németeket mennyire szeretik, itt is vettük észre. Egy csomó kölyök cigánykerekedett az utcán. Mikor feléjük közeledtünk szétrebbentek, aztán tisztes bottávolból el kezdték a nyelvüket öltögetni felénk és kiabáltak: Allemand, Allemand! — a mi magyarul annyit jelent: Nimet, kilóg a biled!

— Gyere csak fiacskám közelebb — biztatgattam — majd megmitatálk én amugy magyárosan, hogy ki a nimet.

Hát persze, hogy nem jöttek közelembre. Egyéb baj nem történt se nekünk, se másnak, legfeljebb direktorunk panaszkodott, hogy Marseillébe, jobban mondva egy ősi barackba beletörtött a foga.

Bilkei Ferenc.

— A lapok sokat írtak már róla s az én véleményem szintén az, hogy soha sem volt a talaj annyira alkalmas egy konzervatív párt alakulására, mint most. Az új pártnak természetesen az agráriusok is része lennének. Hogy ez miként jegecesedne ki, ma még természetesen nem lehet megállapítani. De annyi tény, hogy a monarchia támogatására semmiféle párt nem volna annyira alkalmas, mint egy konzervatív párt, mely a túlzó elemek felbontó törekvései ellen biztos támaszul szolgálna a régi Magyarországnak.

— Hát a nemzeti követelések?

— Szinte lehetetlennek tartom ezeknek a jogos követeléseknek mellőzését. Hogy mennyit lehet belőlük diadala juttatni, ma még nem tudhatjuk, hanem a mai zavaros helyzetből való kibontakozásra — nézetem szerint ez volna az *egyetlen medicina*.

Hogy az illető politikus nézetei nagyon is komolyan vétettek számba, onnan is kiténik, hogy a király Apponyi Albert gróftól háromnegyed óráig kihallgatáson fogadta, Károlyi Sándor gróffal, az agrárius párt bevallott vezérével, a ki egyszersmind egy alakulható konzervatív pártnak is jelentékeny tényezője lenne, tegnap egy óra hosszáig tárgyalt a Felsőgáz a politikai helyzetről.

— **Mária-szobor.** A vallásos kegyelet egy pompás Mária-szoborral ajándékozta meg Székesfehérvár hívo népet. A gyűjtés nagy munkáját a jó lelkek egyik legjobbjá öz. Schnetzer Nándorné kezdeményezte, a szobor elkészítését Havranek Antal kiváló szobrászunk vállalta magára, s meglepő szépen oldotta meg nehéz feladatát. Az elsőrendű sóskuti köből készült szobor a Turózsákban Lichteckert Antalné szőleje mellett lesz felállítva megkapó környezetben. A felszentelést Károly János c. püspök fogja végezni Kisasszony napján.

— **Újabb adomány.** Azok a nagyhangú hazafiak, kik annyira áhítoznak a papi birtokokra, figyelemmel kísérhetnék azon kiváló egyházi férfiak adományait, kik tehetségökkel, szorgalmukkal s Isten kegyelmével magasabb egyházi méltóságokat nyertek el, hogy mire fordítják jövedelmök jó részét. Nem fényűzésre, nem mulatozásra, hanem a közfőra. Nem idegen földeken pazarolják el szerzeményüket, hanem hazai kulturális célokra fordítják. A legtöbb jótékony intézmény alapját jölelkű egyházi férfiak adományai képezik; szegényházak, kórházak, templomok, nevelő-intézetek létüket egyházi vagyonnak köszönik. Egyedül az egyházi birtokokról mondhatjuk, hogy jövedelmeiket socialis intézményekre fordítják.

Örömmel hallottuk, hogy a székesfehérvári káptalan legfiatalabb tagja, nagys. és főt. *Posits Mihály* kanonok ur ezer koronát adományozott a Szt. Imre konviktus céljára. Nem vár erre sem köszönetet, sem dicsőretet, hisz a nemes tett önmagát dicsőri legjobban, de a saját részéről kötelességünknek tartjuk, hogy buzdítással más hazafiak és buzgó férfiaknak beszámoljunk az immár második, nagylelkű adományról. A jó Isten fizesse meg nemeslelkűségüket.

— **Halálozás.** Lesújtó csapás érte Pintér Ferenc aicsuthi adminisztrátor és Pintér Gyula helybeli kir. adószínt. Edesanyjuk, a szerető, gondos, munkás jó anya tegnap este fél 7 órakor rövid szenvedés után elhunyt. Nehéz betegsége és előrehaladott kora elkészítette bár környezetét a bekövetkezendő csapásra, de a tényleg beállott katasztrófa mégis érzékenyen lepte meg hozzátartozóit, megdöbbentette a jó barátokat és az ismerőseket. A gyászoló család a következő gysájszelentessel tudatja a meghalógtul halálát:

Alulírottak faldalomtól megtört szívvel tudatják, a felejtethetlen gondos jó házastárs, illetve édes anyja, anyós és nagyanyának Pintér Ignácné, szül. Jandrók Annának f. hó 21-én d. után fél 7 órakor, hosszas szenvedés és a haladók szentségeinek felvétele után, életének 65, boldog házasságának 42-ik évében történt csendesen elhunytát. A meghalógtul földi maradványai f. hó 23-án d. u. 5 órakor fognak Palotai-utca 14. számú gysázházból a róm. kath. egyház szertartásai szerint beszenteltetni s a „Megváltó”-ról nevezett szedreskerti temetőben nyugalomra tetetni. Az engesztelő szent-mise áldozat pedig f. hó 25-én, reggeli 7 órakor fog a székesegyházban a Mindenhatónak bemutattni.

— **Honvédeink ősi gyakorlata.** Derék honvédeink ma reggel elhagyták három hétre az öskoronázó várost. Reggel fél hat órakor már meletkészen állt az ezred a honvédlaktanya udvarán, az ezredkürtös imára hivta fel a távozó csapatot s aztán zászló alatt *Sziesbenlisset* Béla alezredes ezredparancsnok vezénylete mellett megindult a menet Várpalota felé. A helyőrség itthon maradt tisztjei a város határáig elkísérték a távozó bajtársakat, a kik ma délután már Várpalotán pihenik ki az ősi gyakorlat első napjának fáradsalmait. Két napi ott időzés után Berhidára megy az ezred egyesülve a veszprémi két zászlóaljjal.

— **A főmérnök fegyvelmi ügye.** Jeleztük annak idején, hogy *Winkler* Vilmos városi főmérnök önmaga ellen fegyvelmi eljárást kért. Mint értesültünk, a fegyvelmi megelőző vizsgálat elrendeltetvén, a vizsgálat megejtésével *Tóth* István főjegyző bízott meg. Ezen ügyben véleményünk szerint a főszűly arra fektetendő, mennyiben fogadott el magánmegbízást a főmérnök oly ügyekben, a melyekben köztisztviselői minőségében is szerepelt. Egyelőre nem szólnuk e dologhoz, véleményünket a fegyvelmi eljárás folyamán, illetve annak befejeztével mondjuk el.

— **A vásár hienái.** A kit útja tegnap délután a Magyar Király felé vitt, a Stignic kávéház sarkánál egy 25–30 tagból álló különös ember csoportot láthatott. Jól táplált, szivarozó alakok, legtöbbször kezében ostor vagy kampósbot, mellükön vastag arany óralánc, szemükben a tette kész elszántság tüze. Kik ők és honnét jöttek, mit várnak és mitől hitnak meg felelet.

A helyett, hogy e kérdésekre jeleletet adnánk, idenyomtatjuk Proházska Ottokárnak az egyik szövetkezeti nagygyűlésen mondott szavait, melyekben az olvasó a fenti kérdésekre is jeleletet talál:

A gazdasági életben, a mint az tényleg modernizálva van, vannak tántogó sebek. Ezek legtöbbjét e szóval jellemezhetni: *közvetítés*. Mi az a közvetítés? A mi a pióca a testen, a mi a gomba a fán, az a közvetítés a gazdasági életben. Ki az a közvetítő? A ki nem dolgozik és legtöbbet szerez, ki az árut átvívisi a termelőtől a fogyasztóhoz, nem ad hozzá semmit — *dehogy*: nem a borhoz vizet, a vízhez denaturált szeszt, a liszthez gipszet és babóleményt — és mégis legjobban jár. Hát mire jó az a közvetítés? Hogy az, a ki nem verejtékezik csak spekulál, az szedje az aranyat annak a kezéből, kinek verejtékéből a tőke lesz. Azt akarjuk, hogy a munka termése legyen a munkásé, a munka gyümölcse legyen a termelőé és ne élkeződjék folyton közbe a lábatlantakodó közvetítő. Marx Károly jeles mondása közt azt mondta: „Das sind die Juden in den Poren der polnischen Gesellschaft.“ A közvetítő az elődsi. Megéltünk mi ezen elődsi nélkül is, sőt jobban is. Edig Proházska. Dehogy élünk, dehogy élünk! Nézzük csak meg a föntebb bemutatott komániát s tekintsünk a régóta hírneves lötenyészto Nagy-perkátai és hercegfalvi magyarok Amerikába igyekvő hosszú sorára: ezek ki-vándorolnak, azok szélesre híznek.

— **Végkielégítés.** A hirtelen elhunyt *Bardon* Sándor felsővárosi kántor özvegyének végkielégítésül — a mint értesültünk — 900 korona megadását javasolta a tanács. Azt hisszük, hogy a közgyűlés egyhangulag fogja megszavazni a csapás által lesújtott özvegynek ezt az összeget, a mi bizony ugyis csak csekélység egy kenyérkeresőjéül teljesen megfosztott családnak.

— **Nappali kivilágítás.** A villamvilágítási társulat el akarta homályosítani a nap fényét, s tegnap a déli óráktól kezdve egész reggelig égtek a villanylámpák. Törékvésűk azonban karba vették, mert a legfényesebb villanyvilágítás is csak alig észrevehető gyenge fénynek bizonyult a nap sugaraival szemben.

— **A tabajdi vásár.** Tabajd községben az országos vásár folyó évi szeptember hó 3-án lesz megtartva, melyre *sarvasmarhák is felhajthatók*.

— **Vesztett eb garázdalkodása.** Mint csóóri tádosítónk értesít bennünket, ott a Szent-István ünnepet egy kellemetlen katasztrófa zavarta meg. Egy kóbor, bárca nélküli vesztett kutya jutott valahogyan a faluba, s mielőtt betegségeit és a baromfiak közt tett garázdalkodását észrevették volna, három kis gyermeket is veszedelmesen megmarta. A kis szerencsétlen, teremteseket a Pasteur intézetbe szállították.

— **Vallásos munkások.** Míg Németországban egyrészt nagyon terjed a szocializmus, másrészt szaporodik azoknak a munkásoknak száma is, akik vallásos szervezetekbe lépve, igyekeznek megvívni az élet harcát és nem hallgatnak azokra, akik a hitelenség táborába igyekeznek csábítani őket. Pedig vallásosnak lenni kötelességekkel jár s ettől az emberek nagy része huzódozik. A legutolsó kimutatások szerint in Németországban 20 nagy vallásos munkásszervezet, 977 helyi központtal és 84.657 taggal, melyek mind egy nagy szövetséget alkotnak. E szövetségen kívül azonban van még 10, nem kevesebb mint 105.000 taggal. Ide tartozik a vasúti munkások egyesülete kereken 40.000 emberrel, továbbá a postásoké stb. Ugy, hogy az összes tagok száma 190.000. A bevételek meghaladják a 800.000 márkát. A mozgalom szolgálatában 19 lap áll. Tekintve, hogy az egész mozgalom alig 3-4 éves, az eredményt meglepőnek kell mondanunk. Egyetlen év alatt a tagok száma 14.000-rel nőtt s a szervezkedést immár kiterjesztették a nőkre is.

— **Ülések a vármegyénél.** A megyei kamarai választási joggal bíró iparosok és kereskedők névjegyzékének kiigazítására megalakított központi bizottság az albizottság megalakítása végett folyó hó 29-én d. e. 10 órakor a vármegyei székház II-od emeleti kistermében ülést tart.

A megyei loavató bizottság pedig szeptember hó 17-én fog ülést tartani.

— **A professzor ur esernyője.** Egy vidéki tanító járt a minapában a városban. Egy régi barátját látogatta meg, a kivel valaha együtt koptatta a preparandia küszöbét. A jó barátok egy görbe nap és egy sokkal görbébb éjszaka után elváltak egymástól. A népoktató csak napok múlva irt a barátjának, megköszönve a szives vendéglátást. A levele végébe pedig odabiggyesztette utóírás gyanánt:

Akkor éjszaka a nagy esőben lettem előszobádba az esőernyőmet. Kérlek öregem, amint van, küldd el a legközelebbi postával.

A jóbarát kedvelője a tréfának. Na, gondolta, hát az íráshoz alkalmazkodom. És elküldte az esőernyőt, amint volt, kifeszítve, egy menkő nagy ládában. Szegény tanító csaknem két koronát fizetett érte a postán, ami egy néptanítónak a falun bizony nehezére esik. Fájts is neki a csúfság és: a lelkeben megtermékenyült a bosszu gondolata. Levelezőlapon értesítette a barátját, hogy holnap kedves ajándékkal hálálja meg a jószágát. Erkezett is másnap egy tizenkét kilogrammos csomag s a tréfás aradi ur kellemes örömmel bontotta föl a pakcsót, amelyben egy rengeteg darab mészróz szürkéllet, ökörfejnél nagyobb. Mellette pár sor írás:

Ez a kő esett le a szivemről, mikor régi derék esőernyőm a kezembe került. Hát emlémben elküldöm neked, kedves vén kamerádom.

— **Tűz a vidéken.** Az Agárd-pusztához tartozó Belmajorban f. hó 19-én egy szalmakazal esett a tűz martalékául. A vizsgálat szerint gyermek volt a tűz okozója s bár az oltással nem késtek, a kazzal megmenteni nem lehetett. A kár mintegy 200 korona.

— **Halálos asszonyharc.** Mint vaáli tudósítónk írja, az asszonyok szive sem olyan gyenge, mint azt az életbuvárok és lélektani tudósok bizonyítgatják. A napokban történt, hogy két földműves asszony lépett a vitatkozás mezejére, bár nem először, mert a csendesnek nevezett kis falusi közös lakóház nem tette közössé életelveiket és az ebből következő hatáskör-összeütközés nem is tért le a napirendről. De nemcsak elveikben különböztek egymástól, hanem életkoruk is eltérő volt, a mi az asszonyoknál fontos jogcím az összekocanásoknál. Most is ezen a kezdeten élesedett ki a vitatkozás s minthogy rendszeren a fiatal az erő és hatalom, az öregebb bánta meg a nyelvelést, mert a harcot befejező reámért kapavágás következtében kedden délelőtt meghalt. Hogy tudósítónk miért hallgatta el a nevetek, nem tudjuk.

— **Betűrésos lopás.** Rosenberg Sándor korház utcai borkereskedő hétfőn jött be a szállóhegyi nyaralásról. Meglepetve tapasztalta, hogy lakásán a szekrényfiókok felfeszítve, kinyitva vannak s bár az egyik fiókban egy 400 koronáról szóló takarékpénztári betétkönyv is volt, semmi sem hiányzott, a tettesek valószínűleg pénz kerestek.

— **Tolvaj asszony.** Goldstein Izidor kereskedő panaszkolta, hogy egy asszony 2 kendőt lopott ma délelőtt az üzletéből. Az asszonyt hamarosan el is csípték Takács Katalin 68 éves, bodajki koldusszany személyében, a kintél a két kendőt a szoknyájába bevarrva megtalálták. A rendőrség az asszonyt átadta a járásbírósnak.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szereznek be Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a „Sétatéri” vagy a „Margitszigeti” fűmagkeveréket. — Ezeket már 29 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétaterei részére.

Szabad kézből eladó az öreghegyen egy jó karban levő szálló a városhoz közel, csinos hajlékkal és nagyob mennyiségű bor. Tudakozódni lehet id. Tomann Józsefnél Kigyó-utca 8. sz.

Piaci árak:

1903. évi augusztus hó 22-én.

Buza	14. —14.60.
Rozs	11. —11.30.
Árpa	10.80 —12.60.
Zab	10.80 —11.30.
Tengeri	14.60 —

A forgalom élénk.

Anyakönyvi statisztika

1903. évi augusztus hó 14-től augusztus hó 21-ig.

I. Születés.

Született: 16 fiú, 8 leány. Ezekből törvényes fiú, 16, leány 8; törvénytelen fiú: 0, leány: 0; halva született 0 törvényes fiú, 0 leány; 0 törvénytelen fiú, 0 leány — Összesen: 24.

II. Halálozás.

Elhalt: 5 fiú, 2 nő. Ezekből 5 éven aluli törvényes fiú: 2, leány: 0; törvénytelen fiú: 2, leány: 1; 5 éven felüli fi: 1, nő: 2. — Összesen: 7.

E szerint a születés a halálozást 17-tel múlja felül.

Elhaltak: Bácsnai István, ev. ref., 17 napos, Királykut-utca, 15. sz. — Özv. Szikora Pálné, szül. Gyili Erzsébet, rom. kath., napsz., 82 éves, Szt.-György kórház. — Mäder Ida-Borbála, rom. kath., 20 éves, hajadon, Kigyó-utca, 9. sz. — Szentés István, rom. kath., 26 napos, Öreg-utca, 27. sz. — Teuber Leó, rom. kath., 30 napos, Zámoly-köz, 5. sz. — Bardón Sándor, rom. kath., kántor, 38 éves, Tornócsy Karolina férje, Zámoly-utca, 3. sz. — Major János, rom. kath., 1 hónapos, Kertalja, 6. sz.

Kihirdetés.

Szabó Ignác, rom. kath., kisbírtokos és Klér Borbála, rom. kath., Székesfehérvár. — Nyulási János, rom. kath., géplakatos és Jakab Mária, ev. ref., Székesfehérvár. — Lukács István, rom. kath., földm. napsz., és Kovács Anna, rom. kath., Székesfehérvár. — Karikás János, rom. kath., városi rendőr és Endl Magdolna, rom. kath., Székesfehérvár.

Hirdetmény.

A „Simontornyai Takarékpénztár” a kezelése alatt levő s Czece község határában fekvő Török-féle 22 hold területű, bakater, kadarka s rizling szőlő 200 hektoliterre becsült ez évi termését eladni óhajtja.

Venni szándékozik felkértek, hogy írásbeli ajánlataikat legkésőbb szeptember hó 5-ig a takarékpénztár igazgatóságához nyújtsák be, hol bővebb felvilágosítás is nyerhetők.

A termés megtekintése végett az érdeklődők az ottani vincellérhez fordulhatnak.

Simontornya, 1903. augusztus 18-án.

A „Simontornyai Takarékpénztár” Igazgatósága.

RODE I.

női- és férfi-kalap üzlete

Székesfehérvárott
(barátok épületében.)

Panama kalapok (puha) . 1.20 1.50 1.80

Lányai " " . 1.20 1.50 1.80

Tökös fekete (kemény) . 1.80 2.— 3.—

Fiu és férfi szalma kalapok 50 krtól feljebb.

Fiu és férfi sport sapkák 20 krtól " "

Férfi sport szürke vászon cipő . 1.20

Férfi és női bőr (Classe) keztü pára —.65

Nyers selyem turista és siffon ingekben állandó raktár.

Legjobb gyártmány galler, kézelő és férfi harisnyákból.

Nyakkendőkől gyári raktár és az árak 15 krtól feljebb.

Legujabb párisi és bécsi modell női kalapokban állandó nagy választék.

Tisztelettel
LASITS ERZSI.
(Barátok épületében.)

HIRDETÉSEK
a „FEJÉRMEGYEI NAPLÓ” részére
jutányos áron felvételnek
a kiadóhivatalban.

A pozsonyi mezőgazdasági kiállításon aranyéremmel kitüntetve.

SCHEIBER OSCAR

ÉS

WEISS OSCAR

OKLEVELES MÉRNÖK,
KÉPESITETT ÉPÍTŐMESTER, ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓK

MŰSZAKI IRODÁJA

SZÉKESFEHÉRVÁR, MÁDOR-UTCA 17. SZ.

Elvállal mindennemű műszaki munkát, mint

birtokfelmérést és térképezést,
gazdaságok beosztását,
parcellázást, tagosítást,

gazdasági és normál vasutak és utak nyomjelzését, építését, csatornázás, alagcsövezés, gazdasági épületek, bérházak, lakóházak, villák, telefonhálózatok, vízművek, hidak, mindennemű beton munkák tervezését és építését.

Peres ügyekben szakértőül ajánlkozik.
Levélbeli megkeresésre azonnal válaszol.

Nyomatott az Egyházmegyei könyvnyomdában, Székesfehérvárott.